

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Baktın
Hakkâri Milletvekili

Son dönemlerde Türkiye genelinde artan orman yangınları, doğal yaşam alanlarını ve ekosistemleri tehdit ederken, aynı zamanda insan yaşamını da tehlikeye atıyor. Diyarbakır-Mardin arasında çıkan yangının ardından 15 yurttaşımız yaşamını yitirirken, ülkenin dört bir yanında irili ufaklı birçok orman yangını daha meydana geldi. Yakın zamanda 14 ilde çıkan yangınlarda, Menderes'te 150, Selçuk'ta 350, Karaman'da 600 olmak üzere en az 1050 hektarlık alan yandı. Bu yangınların nedenleri ve alınması gereken önlemler hakkında detaylı bir değerlendirme yapmak, yangınların önlenmesi ve etkin bir şekilde mücadele edilmesi için büyük önem taşıyor.

Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı kentlerde çıkan yangınlara vaktinde müdahale edilmediği, DEDAŞ'ın elektrik nakil hatlarında gerekli bakım ve onarımları yapmadığı için sıkça yangınlara neden olduğu iddia edilmektedir. Özellikle Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa, Bingöl, Bitlis, Hakkâri, Şırnak, Batman, Adıyaman ve çevresinde çıkan yangınlara müdahalede gecikmeler yaşandığı ve yangınların kontrol altına alınmasında yetersiz kalındığı ayrıca tespit edilmiştir. Bu bölgelerde çıkan yangınların hızlı bir şekilde kontrol altına alınmaması, insan ve hayvan ölümlerine neden olmakla birlikte hem ormanlık alanların hem de yerleşim yerlerinin, ekinlerin ve canlı türlerinin büyük zarar görmesine yol açmıştır. Batı illerinde çıkan yangınlara hava araçlarının (uçak, helikopter vb.) hızlı müdahaleler yapılırken, Kürtlerin yaşadığı coğrafyada yangınlara bahse konu olan araçların gönderilmemesi dikkat çekiyor. Bu durum, yangınlarla mücadelede bölgesel farklılıkların olduğuna ilişkin iddiaları maalesef güçlendiriyor.

23 Haziran 2024'te, seçim bölgem olan Hakkâri kent merkezine 25 kilometre uzaklıkta bulunan Kırıkdağ köyünün yeni mahallesinde bir anız yangını meydana gelmiştir. Rüzgârın etkisiyle hızla büyüyen yangın, kısa sürede yerleşim yerlerine sıçramış ve kırsal Köksalan ve çevresindeki köylere de yayılmıştır. Yangın, bölgedeki yurttaşlarımızın evlerine, tarım alanlarına ve doğal yaşam alanlarına ciddi zararlar vermiştir. Yangının etkilerinin tamamen ortadan kaldırılması ve mağdur olan yurttaşlarımızın zararlarının tazmin edilmesi amacıyla, kapsamlı bir hasar tespit çalışması yapılması gerekmektedir. Bu çalışmaların ivedilikle tamamlanması ve yurttaşlarımızın uğradığı maddi ve manevi kayıpların bir an önce giderilmesi gerekmektedir.

Orman yangınlarının yüzde 87'si insan kaynaklı olup, bu yangınların yüzde 30'u bireysel ihmallerden kaynaklanıyor. Ancak, orman yangınlarının çıkış nedenlerinin yüzde 47'si hala bilinmiyor. Bu oran, etkin mücadele için yangın nedenlerinin detaylı bir şekilde araştırılması gerektiğini gösteriyor. Bireysel ihmallerin yanı sıra, enerji nakil hatları ve maden tesisleri gibi yapıların da yangınlara sebep olabileceği belirtiliyor. Özellikle enerji nakil hatlarının ormanlardan geçmesine izin verilmemesi gerektiği, yangınların önlenmesi için önemli bir adım olarak öne çıkıyor. Elektrik nakil hattı yangınlarının sayısal olarak yüzde 4 kadar olduğu söylene de yaktıkları orman alanının, yanan alanların yüzde 20'sini oluşturduğu öne sürülüyor.

Yangınların bir afet olarak ele alınması ve afet riskinin azaltılması gerekiyor. Bu kapsamda, toplumun bilinçlendirilmesi, yangın risk değerlendirmelerinin yapılması, yanıcı maddelerin yoğun olduğu yerlerde yanıcı madde yükünün azaltılması ve teknik personelin eğitilmesi gibi birçok adım atılmalı. Özellikle yangına hassas bölgelerdeki teknik personelin yerlerinin değiştirilmesi, yangın riskini artırabilir. Meteorolojik koşulların yangın riskini artırdığı dönemlerde, yurttaşlara etkili uyarılar yapılması ve bu uyarıların halk tarafından anlaşılmasının sağlanması gerekiyor. Sosyal medya ve internet uyarıları yerine, doğrudan yurttaşlara ulaşan uyarı sistemleri oluşturulmalıdır.

1937 yılından bu yana Türkiye'de 1.9 milyon hektar orman alanı yandı. Son 20 yılda her yıl ortalama 16 bin hektar orman yanıyor. Özellikle son 5 yılda yangın sayılarında ve yanan orman alanı miktarında artış gözlemleniyor. 2023'ten bugüne kadar 4 bin 500 hektar kadar orman alanı yandı. Türkiye Ormancılar Derneği verilerine göre, 2011-2020 yılları arasında toplam 26 bin 311 orman yangını gerçekleşti. Bu yangınların 1468'i kasıtlı olarak çıkarıldı, 8 bin 129'u ihmal ve dikkatsizlik nedeniyle meydana geldi, 12 bin 368'inin nedeni bilinmiyor ve 1333'ü kaza sonucu çıktı. 2022 yılında ise 12 bin 798 orman yangını meydana geldi.

Orman Genel Müdürlüğü'nün (OGM) personel sayısının yetersizliği, yangınlarla mücadelede önemli bir sorun teşkil ediyor. Öz Orman İş Sendikası, EYT nedeniyle azalan işçi sayısı ile en az 7 bin 500 yangın işçisinin istihdam edilmesi gerektiğini ifade ediyor. Tarım-Orman İş Sendikası, 2021'de gerçekleştirdiği çalıştayda OGM'nin işletme şefliği sayısını 2 bin 600'e çıkardığını belirtiyor. Ancak norm kadroya göre her şeflikte 5 orman muhafaza memuru olması gerekirken, şu anda toplamda sadece 7 bin 454 orman muhafaza memuru bulunuyor. Ayrıca, yangınla mücadelede geçici işçilerin çalıştırılması ve eğitimli işçilerin eksikliği de ciddi bir problem olarak ortaya çıkıyor.

OGM'nin, yangın söndürme araçlarının yetersiz sayıda ve ekipman açısından eksik olması, yangınlarla mücadelede etkinliği düşürüyor. 1077 yangın söndürme arazözünde en az altı işçi bulunması gerekirken, çoğu zaman bu araçlar iki veya üç işçi ile faaliyet gösteriyor. Ayrıca, OGM'nin lüks makam araçlarına yatırım yapması, kaynakların yangınla mücadeleye yönlendirilmediğini gösteriyor. 2020 yılında Kamu İhale Kanunu'na yapılan ilave düzenleme ile alınan 28 lüks makam aracı, yangınla mücadele için gereken kaynakların başka alanlara harcandığını ortaya koyuyor.

Türkiye'de orman yangınlarının önlenmesi ve etkin bir şekilde söndürülmesi için kapsamlı bir strateji oluşturulmalı. Toplumun bilinçlendirilmesi, yangın risklerinin azaltılması, teknik personelin eğitimi ve yeterli donanım sağlanması, bu stratejinin önemli bileşenleridir. Enerji

nakil hatları ve diğer risk faktörlerinin denetimi artırılmalı ve orman yangınlarının nedenlerinin detaylı bir şekilde araştırılması sağlanmalıdır. Bu doğrultuda atılacak adımlar, ormanların korunması ve sürdürülebilir bir çevre için büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

1. 1937'den bu yana yangınlardan etkilenen 1.9 milyon hektar orman alanının yeniden ormanlaştırılması için hangi çalışmalar yapılmıştır?
2. Diyarbakır, Mardin ve çevresinde çıkan yangınlara müdahale süresinin batı illerindeki yangınlara karşılaştırıldığında neden daha uzun sürdüğü ve bu konuda ne gibi iyileştirmeler planlandığı hakkında bilgi verebilir misiniz?
3. Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa, Bingöl, Bitlis, Hakkâri, Şırnak, Batman, Adıyaman ve çevresinde çıkan yangınlara müdahalede yaşanan gecikmelerin ve kontrol altına almada yetersiz kalınmasının nedenleri nelerdir?
4. DEDAŞ'ın elektrik nakil hatlarında gerekli bakım ve onarımları yapmadığı iddiaları nedeniyle çıkan yangınların önlenmesi için Tarım Bakanlığı'nun ne gibi bir planı vardır? Elektrik hatlarının bakım ve onarımı konusunda ilgili kurumlarla ne gibi çalışmalar yürütülmektedir?
5. 23 Haziran 2024'te Hakkâri'nin Kırıkdağ köyünde meydana gelen anız yangını sonrası, bölgedeki tarım alanlarına ve doğal yaşam alanlarına verilen zararın tespit edilmesi amacıyla yürütülen hasar tespit çalışmaları hakkında bilgi verebilir misiniz? Bu çalışmalar ne zaman tamamlanacak ve sonuçları kamuoyu ile ne zaman paylaşılacaktır?
6. Kırıkdağ köyünde çıkan yangının ardından zarar gören yurttaşlarımızın maddi ve manevi kayıplarının giderilmesi için Bakanlığınız tarafından hangi destek ve yardım programları devreye alınmıştır veya alınacaktır? Bu tür felaketlerin önlenmesi ve gelecekte benzer olayların yaşanmaması için hangi önleyici tedbirler alınacaktır?
7. Yangınlarla mücadelede kullanılan hava araçlarının (uçak, helikopter vb.) dağılımında bölgesel farklılıklar olduğu iddiaları doğru mudur? Doğru ise, bu farkın nedenleri nelerdir ve eşit bir dağılım sağlamak için hangi adımlar atılacaktır?
8. Son 20 yılda her yıl ortalama 16 bin hektar orman alanı yanmıştır. Bu süre zarfında yangınların önlenmesi ve söndürülmesi amacıyla ne tür önlemler alınmıştır? Söz konusu alanda kaç hektar ağaçlandırma yapılmıştır?
9. 2023 yılı itibariyle yanan 4 bin 500 hektar orman alanının yeniden ağaçlandırılması için hangi adımlar atılmaktadır?
10. 2011-2020 yılları arasında gerçekleşen 26 bin 311 orman yangınının nedenlerinin belirlenmesi için ne tür araştırmalar yapılmıştır?
11. Yangınların yüzde 47'sinin çıkış nedeninin bilinmemesi, yangınlara mücadelede bir zafiyet oluşturmakta mıdır? Bu konuda ne tür çalışmalar yürütülmektedir?
12. 2023-2024 yıllarında gerçekleşen yangınların çıkış nedenleri nelerdir? Bu nedenlerin belirlenmesi amacıyla Bakanlığınızın yürütmüş olduğu bir çalışma var mıdır?
13. Orman Genel Müdürlüğü, yangın söndürme kapasitesini artırmak için son 5 yılda ne tür yatırımlar yapmıştır? Helikopter ve uçak sayısındaki artış ne kadar etkili olmuştur?

14. Yangın söndürme çalışmalarında görev alan personelin sayısı ve eğitimi yeterli midir? Özellikle geçici işçilerin eğitimi konusunda ne tür adımlar atılmaktadır veya atılacaktır?
15. Son 20 yılda yangın söndürme çalışmalarında yaşanan iş kazalarının sayısı nedir? Bu kazaların önlenmesi için ne tür önlemler alınmıştır? Bahse konu olan yangın ve kazalarda yaşamını yitiren insan sayısı kaçtır?
16. Orman yangınlarının çıkış nedenleri arasında yer alan enerji nakil hatları ve maden tesislerinin yangın riskini azaltmak için ne tür önlemler alınmaktadır?
17. Orman Genel Müdürlüğü'nün 2020 yılında Kamu İhale Kanunu'na yapılan ilave düzenleme ile satın aldığı 28 lüks makam aracının yangınla mücadele bütçesi üzerindeki etkisi nedir? Bu bütçe, yangın söndürme ekipmanları ve personel alımı için nasıl kullanılabilirdi?